

BOEKBESPREKINGEN

=====

VIERDE N.T.G.-LUSTRUMBOEK : INFORMATIE
EN LEESVOER IN EEN LUCHTJE VAN PRINS HAMLET

Vierde Lustrumboek Nederlands Toneel
te Gent 1980-1985, Gent, 1986, 465 p.

Aan het einde van de jaren zeventig en het begin van de jaren tachtig verschenen een aantal boeken die een bijdrage leverden tot de geschiedschrijving van het Vlaamse theater na de tweede wereldoorlog. Deze publikaties verschaften echter doorgaans zeer weinig informatie in woord en/of beeld over de voorstellingen zelf en over de practici van de scène : gezelschappen, acteurs, regisseurs en scenografen. In de reeks Bijdragen bij het Cultureel Jaarboek van de Provincie Oost-Vlaanderen verschenen monografieën over Toneelstudio '50 en Arcateater (Rik Lanckrock, 1976) en Twintig jaar Teater Vertikaal (Rita Passemiers, 1981). Enkele gezelschappen verzorgden hun eigen historiografie, aldus wijlen het Nieuw Vlaams Teater (Voor een eigen dramaturgie, 1983) en het Nederlands Toneel Gent, dat al aan zijn vierde lustrumboek toe is.

Dit lustrumboek is in de eerste plaats een vriendelijk en vlot lees- en (zoals dat ook bij de vorige edities het geval was) vooral kijkboek geworden. Tegen die nadruk op het visuele kan stellig geen bezwaar worden gemaakt, nu iedereen het er stilaan over eens is dat het theater niet tot de literatuur als dusdanig behoort, maar in aanzienlijke mate een beroep doet op het vermogen van de toeschouwers tot gericht kijken. Het geschreven materiaal daarentegen -de obligate heilwensen van overheidswege voorin en de dorre opgave van namen en cijfers achterin (cast, personeelsbestand, begrotingstoestand ...) blijven hier buiten beschouwing- is nogal

ongelijksoortig uitgevallen.

In een aantal artikels neemt het N.T.G. de gelegenheid te baat om zichzelf, zijn organisatie, zijn activiteiten, zijn beleidslijnen en zijn plannen voor te stellen. In dit verband interviewt Pol Arias de beleidsgroep. Voor het seizoen 1986-1987 is deze directieformule officieel echter al achterhaald. Het Minnemeersproject (repetitieruimte, decoratelier, proefplateau) wordt voorgesteld door architect Oswald Van de Sompel. De tekst van de toespraken gehouden ter gelegenheid van de eerstesteenlegging wordt eveneens afgedrukt. Promotieverantwoordelijke Anita Van den Bergh analyseert vijf jaar public relations en promotie van het N.T.G. en Chris De Bruyker licht haar functie als theaterpedagoge toe.

Een tweede reeks artikels heeft een wetenschappelijk karakter. Marianne Van Kerkhoven ontleedt de opdrachten van een repertoiretheater in deze tijd. Jo De Vos levert een korte inleiding tot de theaterwetenschap, waarbij voorgestaan wordt de opvoering zelf in het centrum van de belangstelling te plaatsen.

Een derde serie bijdragen houdt objectief nauwelijks of geen verband met het voorbije N.T.G.-lustrum. Rik Lanckrock krijgt de kans het Documentatiecentrum voor Dramatische Kunst voor te stellen. Het is moeilijk om het stukje van Dimitri Frenkel Frank over het verschil tussen film en theater nog in de N.T.G.-context te plaatsen. De beschouwingen van Karel Geirlandt over kunst en sponsoring zitten ook niet zo juist, maar de man schrijft uiteraard vanuit zijn ervaring met plastische kunst. De gebabbelde herinneringen van Ton Lutz aan ontmoetingen met zijn vriend Hugo Claus -overigens is deze laatste terecht een bijzonder figuur voor het N.T.G.- brengen niets essentieels bij over de auteur en zijn

werk, laat staan zijn recent N.T.G.-werk. Claus zelf schreef met vaardige uitdagendheid (of uitdagende vaardigheid?) de ambivalente gedichtencyclus "Theater", die uitgeblazen wordt door Prins Hamlet. Hij "loost een Deense wind, een hees gesuis dat stinkt tot in lengte van nachten". Dit mag dan een bezwaar zijn tegen dit lustrumboek: het is een tikkeltje te veel gelardeerd met lucht, ook al is die van een veel aangenamer allooi dan het geciteerde gas uit Denemarken. Vlotte magazinestukjes als die van Frenkel Frank en Lutz voegen nu eenmaal niets toe aan de geschiedenis van het gezelschap.

Natuurlijk wordt in dit boek meer dan voldoende nuttige informatie gepresenteerd, maar tot echte duiding of evaluatie is men niet gekomen, alhoewel het artikel van M. Van Kerkhoven een theoretisch model daartoe biedt. De artikels waarin N.T.G.-mensen aan het woord komen zijn uiteraard erg interessant om te vernemen aan welk imago het N.T.G. wil beantwoorden, maar deze personen pleiten -hoe kan het anders?- voor eigen zaak. Het imago in kwestie wordt nergens van buitenuit kritisch getoetst. In de vorige edities kwamen de recensenten -niet de beste vrienden van de directie naar men uit het interview leert- nog aan bod. Die formule was wellicht niet geheel bevredigend, maar in een werk dat vijf jaar theater bestrijkt mist men toch enige kritische doorlichting van het artistieke aspect, zoals bijvoorbeeld een scherpzinnig en belezen waarnemer als Frans Verreyt dat kan.

Ondertussen scoort het N.T.G. vanzelfsprekend niet onverdiend een hoge waardering in ons officieel theaterbestel. Er wordt in het gezelschap ernstig gewerkt en gezocht. Het lustrumboek maakt van die aanpak een integrerend deel uit. Dat een dergelijk boek gemaakt wordt is daarom belangrijker dan bovengenoemde bezwaren, hoe wezenlijk ze ook mogen zijn.

Erwin D.A. PENNING